

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Новоодеського районного суду Миколаївської області

12.08.2025

Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі ст. 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.08.2025 групою НПМ здійснено відвідування Новоодеського районного суду Миколаївської області.

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Гукасян Спартак Едуардович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Миколаївській області (керівник групи НПМ);

Дубова Тетяна Віталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Відвідування проводилось в присутності заступника керівника апарату суду **Скребець Інни Віталіївни**.

Загальна інформація.

Новоодеський районний суд Миколаївської області (далі – суд, установа) знаходиться за адресою: вулиця Центральна, 190, місто Нова Одеса, Миколаївський район, Миколаївська область, 56602.

Голова суду – **Баранкевич Валерія Олегівна**.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку визначених процесуальним законом.

Загальна штатна чисельність працівників суду становить 18 посад, фактично працює 15 осіб. Згідно зі штатним розписом кількість штатних посад суддів - 4, здійснює правосуддя – 3 судді.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Миколаївській області.

Суд розміщений в окремій двоповерховій будівлі. У будівлі суду облаштовано два входи/виходи – основний (центральний) та аварійний (запасний).

На вході до суду розміщено інформацію про найменування судового органу (фото 1).

Вхід до приміщення суду обладнаний пандусом для маломобільних груп населення (фото 2).

У приміщеннях суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників

судових процесів, відомості щодо можливості звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо.

Охорону суду здійснює Територіальне управління служби судової охорони у Миколаївській області.

Для здійснення правосуддя у суді облаштовано 2 зали судових засідань, 1 з них для розгляду кримінальних справ. В залі встановлено загородження зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних (засуджених); встановлені системи відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 5).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється Ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Миколаївській області.

На час відвідування обвинувачені (підсудні), засуджені у приміщеннях суду не перебували.

Упродовж минулого та поточного років до суду скарги щодо неналежного поводження із доставленими, затриманими, арештованими особами під час їх перебування у приміщеннях зазначеної установи, не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування в суді не встановлено.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ здійснено 07.06.2019.

За результатами попереднього відвідування групою НПМ надані наступні рекомендації:

- обладнати у суді приміщення для конвою, камери для підсудних з урахуванням норм законодавства;
- вирішити питання про забезпечення питною водою обвинувачених (підсудних), засуджених;
- забезпечити належну охорону приміщення суду, обладнати турнікет та рамку стаціонарного металодетектора;
- створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду.

Станом на дату відвідування жодна з наданих рекомендацій не виконана.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування групою НПМ встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.1 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17 травня 2010 року № 175 (далі – ДБН Суди), а також пунктів 9, 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених

(підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 за № 698/27143 (далі – Інструкція), у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб, а також приміщення для розміщення конвою. Осіб, які перебувають під вартою, тримають у спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою. Очікування на судові засідання у спеціальному автомобілі призводить до тривалого утримання підсудних в неприпустимих умовах, що суперечить вимогам міжнародних стандартів прав людини.

2. Крім того, порушено вимоги пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції, у суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених, або огорожену стоянку для такого транспорту біля спеціального зовнішнього входу. Посадка (висадка) обвинувачених (підсудних), засуджених здійснюється з внутрішнього двору будівлі суду.

3. У порушення пунктів 6.5.1, 9.9 ДБН Суди, в приміщенні суду відсутній спеціальний санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених.

Слід зазначити, що в приміщенні взагалі відсутній санвузол загального користування. На задньому дворі суду розташоване окреме приміщення, де знаходиться вуличний туалет в занедбаному стані (фото 6, 7).

4. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 22.5 Європейських пенітенціарних правил, обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

5. Установлено факт порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції, а саме: у суді відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до залу судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються доступними для третіх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку.

6. У порушення вимог пунктів 7.1.2, 7.1.3 та 7.1.4 ДБН Суди, а також вимог пункту 1.5 Примірних правил пропуску осіб до будинків (приміщень) судів, органів та установ системи правосуддя та на їх територію транспортних засобів, затверджених наказом Державної судової адміністрації України та Служби судової охорони від 30.01.2020 № 43/61, в будівлі суду відсутні контрольно-пропускний пункт вхідного контролю та охорони з місцем пропуску через турнікет, рамка стаціонарного металодетектора (фото 3).

Також слід зазначити, що на пропускному пункті відсутня аптечка для надання першої допомоги.

7. У порушення статті 18¹ Кодексу цивільного захисту України, у будівлі суду відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення під час надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 21 Конституції України, статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

Відповідно до вимог ДБН В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

8. Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду (фото 4).

9. У порушення вимог пункту 6.3.2.2 ДБН Інклюзивність, поручні пандуса при вході до приміщення суду не мають контрастного маркування (фото 2).

10. У порушення пункту 7.2.20 ДБН Суди, початок сходів та пандусу не позначені тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами, що розташовуються перпендикулярно до напрямку руху безпосередньо перед сходами (фото 2).

11. У порушення вимог пункту 8.3.1 ДБН Інклюзивність, у приміщенні суду відсутні тактильні інформаційні покажчики, які повинні дублювати плоско друковану текстову чи графічну інформацію у тактильному вигляді та шрифтом Брайля.

Наявність зазначених недоліків свідчить про недотримання принципів безбар'єрного середовища та створює перешкоди для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

12. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, будівлі суду не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга No 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Миколаївській області, Новоодеському районному суду Миколаївської області:

1. Обладнати суд приміщенням для конвою, забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) площею не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол;
2. Забезпечити підсудним та засудженим безперешкодний доступ до питної води;
3. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;
4. Опрацювати питання щодо облаштування у суді ізольованого маршруту конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених;
5. Вжити заходів щодо облаштування у будівлі суду найпростішого укриття;
6. Облаштувати у суді кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими) за встановленими стандартами;
7. Облаштувати в приміщенні суду санітарний вузол загального користування.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини
у Миколаївській області**

Спартак ГУКАСЯН

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7